

A nighttime photograph of the Helsinki skyline reflected in a body of water. The city lights are mirrored in the calm water, creating a symmetrical effect. The sky is a deep blue, and the buildings are illuminated with various colors, including white, yellow, and blue. A prominent building with a curved facade is visible on the right side of the image.

Helsinki

Vammais- palveluopas

helsinkiläisille

Sisältö

1.	Vammaispalveluja helsinkiläisille	4
2.	Mitä palveluja on tarjolla?	4
3.	Palvelun hakeminen	5
4.	Vaikeavammaisten palvelut	6
4.1.	Kuljetuspalvelu	6
4.2.	Henkilökohtainen apu	6
4.3.	Asunnon muutostyöt.....	7
4.4.	Asuntoon kuuluvat laitteet	7
4.5.	Palveluasuminen	8
4.6.	Päivätoiminta	8
5.	Muut lain mukaiset vammaispalvelut	9
5.1.	Välineet ja laitteet.....	9
5.2.	Sopeutumisvalmennus	9
5.3.	Ylimääräiset vaatekustannukset	9
6.	Kehitysvammalain mukaiset palvelut	10
6.1.	Sosiaalityö	10
6.2.	Kehitysvammapoliklinikka	10
6.3.	Kuntouttava päivähoito	10
6.4.	Koululaisten iltpäivähoito sekä loma-ajan hoito.....	11
6.5.	Kehitysvammaisten asuminen	11
6.6.	Työ- ja päivätoiminta	11

7. Kunnan muut palvelut 12

7.1. Omaishoidon tuki	12
7.2. Tilapäishoito	12
7.3. Tukihenkilö	13
7.4. Sosiaaliohjaus	13
7.5. Päivätoiminta ja työllistyminen	13
7.6. Asiakasmaksun alentaminen	15

8. Muita palveluja vammaisille ja pitkäaikaissairaille 16

8.1. Kelan etuudet	16
8.2. Vammaisen pysäköintilupa	16
8.3. Autoveronpalautus	17
8.4. Erityisuimakortti.....	17

Vammaisten sosiaalityön toimipisteet 18



1. Vammaispalveluja helsinkiläisille

Tässä oppaassa kerrotaan Helsingin vammaispalveluista. Palvelut auttavat sinua selviämään jokapäiväisistä asioista. Lisätietoja ja hakemuslomakkeita saat klikkaamalla linkkiä <https://www.hel.fi/vammaiset/fi>.

2. Mitä palveluja on tarjolla?

Saat Helsingin kaupungilta ne palvelut ja tuet, jotka laissa on määrätty.

Sinulla on oikeus tukeen, jos et selviä vamman takia arjen toimista.

Osa palveluista on sellaisia, että kaupungin on pakko tarjota ne sinulle.

Osan palveluista kaupunki tarjoaa, jos määrärahat riittävät.

Erikseen voit hakea tukea asumiseen ja työllistymiseen.

Kehitysvammainen saa lisäksi erityisiä palveluja.

3. Palvelun hakeminen

Hae palveluja asuinpaikkasi vammaisten sosiaalityön toimipisteestä. Yhteystiedot ovat oppaan lopussa.

Palveluja voit hakea milloin tahansa. Tulot eivät vaikuta saamiseen. Vain vamma tai sairaus vaikuttavat.

Keskustele avun tarpeesta sosiaalityöntekijän kanssa. Kerro, mitä pulmia sinulla on asumisessa, liikkumisessa tai arjen toimissa. Sosiaalityöntekijä on asiantuntija palveluiden järjestämisessä.

Sosiaalityöntekijä laatii sinulle palvelusuunnitelman. Siinä sovitaan palveluista ja vastuuhenkilöistä.

Yhteistyötä tehdään kotipalvelun, sairaaloiden ja järjestöjen kanssa. Sairaanhoido, kuntoutus ja kotihoito kuuluvat terveydenhuoltoon.

Lapsiperheet saavat kotipalvelua ja ohjausta. Kotipalvelu on tilapäistä. Sitä saa perhetilanteen, synnytyksen, vamman tai muun syyn takia.

Ohjausta on tarjolla myös vanhemmuuteen ja lasten kasvattamiseen. Lisätietoja saat Perheentuki.fi-sivustolta.

4. Vaikeavammaisten palvelut

4.1. Kuljetuspalvelu

Kuljetuspalvelu on tarkoitettu vaikeavammaiselle henkilölle. Voit hakea kuljetuspalvelua, jos bussin tai junan käyttö on vaikeaa. Kuljetuspalvelua saa asiointiin ja opiskelu-, työ- ja vapaa-ajan matkoihin.

Saat maksukortin, jos sinulle myönnetään kuljetuspalvelu. Voit maksaa sillä matkat, ja itse maksat vain pienen osan. Maksukortilla saat matkustaa Helsingissä ja lähikunnissa.

Vanhat ihmiset voivat saada liikkumisen tukea harkinnan mukaan. Tukeen kuitenkin vaikuttavat hakijan tulot.

4.2. Henkilökohtainen apu

Henkilökohtainen avustaja auttaa vaikeavammaista arjen toimissa. Apua saat, jos pystyt määrittelemään avun sisällön ja toteutustavan.

Henkilökohtaista apua saat kotona ja kodin ulkopuolella

- arjen toimissa
- työssä ja opiskelussa
- harrastuksissa
- osallistumisessa
- vuorovaikutuksessa.

Apuun kuuluvat asiat, jotka tekisit itse ilman vammaa tai sairautta. Avun määrästä ja toteutustavasta sovitaan palvelusuunnitelmassa.

Valitset itse avustajan ja solmit hänen kanssaan työsopimuksen. Kaupunki korvaa palkan ja muut kulut.

Kaupunki voi myös antaa henkilökohtaista apua varten palvelusetelin. Tällöin valitset avustajan yrityksistä, jotka kaupunki on hyväksynyt. Palveluseteli on maksuton.

4.3. Asunnon muutostyöt

Asunnon muutostöillä tuetaan itsenäistä asumista. Muutosten ansiosta vaikeavammainen suoriutuu arjen toimista.

Muutokset saa vain vakinaiseen asuntoon. Kustannusten pitää olla kohtuullisia. Jos tarvitset laitoshoidoa, asuntoosi ei tehdä muutostöitä.

Seuraavanlaiset muutokset voidaan korvata:

- ovien leventäminen
- kynnysten poistaminen
- luiskien tekeminen
- ammeen poisto
- materiaalien muuttaminen
- esteiden poistaminen.

4.4. Asuntoon kuuluvat laitteet

Laitteet helpottavat vaikeavammaisen elämää. Apua tuovat nostolaitteet, porrashissi, hälytysjärjestelmät ja oven sähköinen avaus. Laitteiden kohtuulliset kustannukset korvataan.

Yleensä vaikeavammainen saa laitteet korvauksetta. Kaupunki vastaa myös asennuksesta ja huollosta. Jos kuitenkin laitteen hankkii itse, maksaa myös sen huollosta ja kustannuksista.

4.5. Palveluasuminen

Vaikeavammaisten palveluasumiseen kuuluvat asunto ja palvelut. Palvelua järjestetään niille, jotka tarvitsevat paljon apua vuorokauden eri aikoina.

Voit asua omassa kodissa, ryhmäasunnossa tai palvelutalossa. Saat apua liikkumisessa, pukemisessa, pesussa, ruokailussa ja siivouksessa.

Palvelutalossa tai ryhmäasunnossa maksat itse vuokran ja muut arkielämän kustannukset. Vammaan liittyvä palvelu on maksutonta.

4.6. Päivätoiminta

Päivätoiminnasta kerrotaan kohdassa 7.5 Päivätoiminta ja työllistyminen.

5. Muut lain mukaiset vammaispalvelut

Joidenkin palveluiden saaminen riippuu tarpeesta, kustannuksista ja käytössä olevista rahoista. Tukia voi hakea myös jälkikäteen kuuden kuukauden kuluessa. Varminta on kuitenkin tehdä hakemus etukäteen.

5.1. Välineet ja laitteet

Liikkumisessa ja viestinnässä tarvittavat välineet voidaan korvata, jos terveydenhoito ei maksa niitä. Korvausta voi saada muun muassa autosta, auton lisälaitteista tai kodinkoneista.

Korvaus on enintään puolet kustannuksista. Auton ja sen lisälaitteiden korvaukset on määriteltty erikseen.

Kaupunki myöntää tukea auton ostoon vain, jos tarvittavat päivittäin autoa työn, opiskelun tai vammaisen lapsen kuljetuksen takia.

5.2. Sopeutumisvalmennus

Sopeutumisvalmennus on neuvontaa yksin tai ryhmissä. Valmennuksessa harjoitellaan viestintää, liikkumista ja asumista.

Valmennuskurssilla saat tukea muiden kokemuksista. Opit myös vähentämään vamman haittoja arkielämässä. Valmennus on maksutonta, mutta matkoista maksat pienen osan.

5.3. Ylimääräiset vaatekustannukset

Jos maksat ylimääräistä vaatteistasi vamman takia, saat korvausta harkinnan mukaan. Maksuja voi tulla vaatteiden ja muutosten teettämisestä.

6. Kehitysvammalain mukaiset palvelut

Voit hakea kehitysvammaisille tarkoitettuja palveluja, jos kehityksesi on häiriintynyt synnynnäisen vian takia.

Palvelut määritellään laissa kehitysvammaisten erityishuollosta. Palvelujen tarkoitus on helpottaa arkielämääsi ja turvata huolenpito. Laissa korostetaan, että saat itse määrätä elämästäsi.

Ota yhteys kehitysvammahuollon sosiaalityöntekijään. Sinulle tehdään erityishuolto-ohjelma.

6.1. Sosiaalityö

Saat apua ja tietoja palveluista sosiaalityöntekijöiltä. Hae palveluja kirjallisesti tai suullisesti oman alueesi kehitysvammahuollon sosiaalityöntekijältä.

6.2. Kehitysvammapoliklinikka

Antaa lisää tietoa ja neuvoja. Siellä myös suunnitellaan kuntoutuksesi. Poliklinikka tukee osallistumistasi ja toimintakykyäsi. Poliklinikan palvelut ovat maksuttomia.

6.3. Kuntouttava päivähoito

Päivähoidon saa maksutta, jos se on lapsen kuntoutussuunnitelmassa omana kohtanaan. Kuntouttavaa päivähoitoa haetaan lääkärin lausunnolla. Lausunnon pitää kertoa päivähoiton kuntoutuksen merkitys lapselle.

6.4. Koululaisten iltapäivähoito sekä loma-ajan hoito

Saat hoitoa iltapäivisin ja loma-aikana, jos olet autistinen tai kehitysvammainen ja käyt peruskoulun 3.–9. luokkaa. Hoito on maksutonta, jos se on kirjattu erityishuolto-ohjelmaasi.

Vanhempien täytyy itse huolehtia siitä, että hoito kirjataan erityishuolto-ohjelmaan, kun lapsi aloittaa kolmannen luokan.

6.5. Kehitysvammaisten asuminen

Kaupungilla on omia kehitysvammaisten asuntoja. Lisäksi asumispalveluita ostetaan eri puolilta Helsinkiä ja myös muualta Suomesta.

Voit asua omassa asunnossa, ryhmäkodissa, asuntoryhmässä, perhehoidossa ja tukiasunnossa. Joissain paikoissa henkilökunta on paikalla koko vuorokauden, joissain vain päivisin. Tukiasunnoissa työntekijät käyvät tarpeen mukaan.

Asumisesta peritään vuokra ja ateriamaksu. Sähkö, sauna, pesuaineet ja pyykkitupa veloitetaan käytön mukaan.

Perhehoito järjestetään yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Kaupunki tekee sopimuksen perhehoidon järjestämisestä.

Helsingin kaupungilla ei ole enää omia kehitysvammaisten laitoksia, mutta laitospalveluita ostetaan jonkin verran.

Asumispalvelua, perhehoitoa ja laitoshoidtoa saa lyhyeksi tai pitkäksi ajaksi.

6.6. Työ- ja päivätoiminta

Lue päivätoiminnasta kohdasta 7.5 Päivätoiminta ja työllistyminen.

7. Kunnan muut palvelut

7.1. Omaishoidon tuki

Omaishoito järjestetään kotioloissa. Hoidostasi vastaa omainen tai muu läheinen henkilö.

Omaishoidon tukeen sisältyvät hoitopalvelut ja omaishoitajan palkkio.

Hae tukea lomakkeella ja liitä siihen toimintakykyäsi kuvaava lääkärinlausunto. Hakemus ja lääkärintodistus lähetetään vammaisten sosiaalityöhön.

Omaishoidon tuen sosiaaliohjaaja ottaa sinuun yhteyttä ja tulee kotikäynnille tekemään suunnitelman. Sen jälkeen hän tekee päätöksen omaishoidon tuesta.

Omaishoidon tukea saat, jos tarvitset hoitoa vamman tai vastaavan syyn vuoksi ja hoito järjestetään kotona. Omaishoidon tuesta tehdään sopimus omaishoitajan kanssa.

Alle 65-vuotiaat hakevat omaishoidon tukea vammaisten sosiaalityön toimipisteistä. Yli 65-vuotiaat uudet asiakkaat hakevat sitä Seniori-info-puhelinneuvonnasta.

7.2. Tilapäishoito

Tilapäistä hoitoa järjestetään omaishoitajan vapaan ajaksi. Tilapäistä hoitoa saa harkinnan mukaan.

Hoito järjestetään asumisyksiköissä tai laitos- ja perhehoidossa. Omaishoitajan vapaita voidaan järjestää myös kotona sijaisen avulla.

Tilapäishoidon ansiosta omaishoitaja saa vapaata. Samalla tuetaan vammaisen itsenäistymistä lapsuuden kodista.

Asiakas, hänen perheensä ja sosiaalityöntekijä arvioivat yhdessä tilapäishoidon tarpeen ja sopivan paikan. Hoidosta peritään maksu.

7.3. Tukihenkilö

Tukihenkilö auttaa sinua löytämään ystäviä. Hänen kanssaan voit osallistua harrastuksiin ja vapaa-ajanviettoon.

Voit hankkia tukihenkilön itse tai pyytää apua tukihenkilön etsintään vammaisten sosiaalityöstä. Tukihenkilölle maksetaan palkkio ja kulukorvaus.

7.4. Sosiaaliohjaus

Sosiaaliohjaaja tukee kotona asuvaa vammaista ja hänen omaisiaan. Hän opastaa arjen toimissa, työssä, harrastuksissa ja ihmissuhteissa. Ohjaus on yleensä määrääkaikaista.

7.5. Päivätoiminta ja työllistyminen

7.5.1 Päivätoimintaa järjestetään alle 65-vuotiaille vaikeavammaisille.

Päivätoiminta lisää hyvinvointia, vuorovaikutusta ja osallistumista. Päivätoiminnassa saa vertaistukea, ja se tukee kotona asumista. Omaiset jaksavat paremmin, ja muuta hoitoa tarvitaan vähemmän.

Päivätoiminta suunnitellaan kävijöiden tarpeiden ja toimintakyvyn mukaan. Päivätoimintaan sisältyy yleensä ruokailu. Aterioista ja matkoista peritään pieni maksu.

Päivätoiminta on tarkoitettu niille, joiden toimeentulo perustuu etuuksiin.

7.5.2. Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta

Työ- ja päivätoimintaan voit osallistua, kun oppivelvollisuutesi on päättynyt.

Osallisuutta edistävä toiminta auttaa sinua liittymään yhteiskuntaan tasavertaisena kansalaisena. Saat apua itseilmaisuun, itsemääräämiseen ja vuorovaikutukseen. Harjoittelet myös itsenäistymistä.

Työtoiminta valmentaa sinua työelämään. Ohjaus tapahtuu ryhmissä. Lisäksi saat yksilöllistä työvalmennusta.

Aikuisopetus ja valmentava koulutus tukee itsenäistymistä ja valmentaa jatko-opintoihin ja työhön.

7.5.3. Tuettu työllistyminen tähtää palkkatyöhön.

Voit osallistua, jos olet yli 18-vuotias helsinkiläinen ja sinulla on kehitysvamma, autismin oireyhtymä tai muu vamma.

Valmennuksessa kehitetään työelämätaitoja ja hankitaan työpaikka. Tavoitteena on aina työllistyminen. Työssä saat apua tukihenkilöltäsi.

Voit työllistyä heti tai työkokeilun kautta. Lisätietoa saat oman alueen vammaisten sosiaalityön yksiköstä tai suoraan Tuetun työllistymisen palvelusta, puh. 310 69597.

7.5.4. Työllistymisen tuki ja sosiaalinen kuntoutus

Sosiaali- ja terveystalouden työpalvelut on suunnattu pitkäaikaistyöttömille ja osatyökykyisille henkilöille. Työpalvelut tukevat hyvinvointia, elämänhallintaa sekä työ- ja toimintakykyä. Joskus vaihtoehtona on kuntoutus tai eläke.

Palveluja voit hakea oman asuinalueen aikuissosiaalityön palvelupisteestä tai TYP Helsingin kautta.

7.6. Asiakasmaksun alentaminen

Asiakasmaksua voidaan alentaa tai se voidaan jättää perimättä, jos maksu heikentää asiakkaan toimeentuloa (asiakasmaksulaki 11§).

Hae alennusta tai vapautusta kirjallisesti. Toimita hakemus asiakasmaksujen yksikköön. Liitä hakemukseen tositteet tuloistasi ja menoistasi viimeisen kahden kuukauden ajalta. Kokoa niistä vielä yhteenveto hakemuksen liitteeksi.

Kerro hakemuksessasi, mistä palveluista ja miltä ajalta haet alennusta tai vapautusta. Alennusta tai poistamista voit hakea enintään 12 kuukauden ajaksi.

Maksua alennetaan tai se poistetaan, jos olet saanut yli 6 kuukautta toimeentulotukea tai olet maksukyvytön.

Päätös tehdään hakemuskuukauden alusta. Alennusta tai vapautusta ei voi hakea takautuvasti. Yksittäistä maksamatta jäänyttä laskua ei voi poistaa.

8. Muita palveluja vammaisille ja pitkäaikaissairaille

8.1. Kelan etuudet

Kelan etuuksista ja tuista on tietoa osoitteessa <https://www.kela.fi/vammaistuet>.

Voit saada Kelasta alle 16-vuotiaan vammaistukea, 16 vuotta täyttäneen vammaistukea tai eläkettä saavan hoitotukea.

Kelasta voit myös saada monenlaista kuntoutusta. Jos osallistut kuntoutukseen, voit saada lisäksi kuntoutusrahaa tai nuoren kuntoutusrahaa. Hae Kelasta myös EU:n vammaiskorttia.

Kela tarjoaa tulkkauspalvelua, jota voivat hakea kuulovammaiset, kuulonäkövammaiset tai puhevammaiset. Tulkkausta saa myös etäpalveluna.

8.2. Vammaisen pysäköintilupa

Vammaisen pysäköintilupa on henkilökohtainen. Lupaa voit hakea lääkärinlausunnon perusteella.

Lupa käy autossa, jossa luvanhaltija on kuljettajana tai kuljetettavana. Pysäköintilupa kelpaa kaikissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa.

Hae samalla vapautusta ajoneuvoveron perusverosta. Lisätietoa saat Traficomien sivuilta: <https://www.traficom.fi/fi/asioi-kanssamme/vammaisen-pysakointiluvan-ja-verovapautuksen-hakeminen>.

8.3. Autoveronpalautus

Vammainen tai hänen omaisensa voivat saada autoveronpalautusta autosta, joka tulee vammaisen omaan käyttöön tai kuljettamiseen.

Palautusta pitää hakea kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun auto on rekisteröity vammaisen henkilön nimiin. Päätöstä voi hakea jo ennen auton hankkimista tai rekisteröintiä.

Lisätietoja Verohallinnon sivuilta:

https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/auto/autoverotus/autoveronpalautus_invalidieill/.

8.4. Erityisuimakortti

Erityisuimakortti myönnetään helsinkiläisille vammaisille ja pitkäaikaissairaille. Uimakortti on voimassa kaikissa Helsingin uimahalleissa ja maauimaloissa vuoden ostopäivästä lukien.

Lisätietoja saat kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan sivuilta:

<https://www.hel.fi/helsinki/fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/liikunta/sisaliikuntapaikat/uimahallit/erityisuimakortti>

Vammaisten sosiaalityön toimipisteet

Vammaisneuvonta

ma–pe klo 9–11 sekä ti–to klo 12–14 puh. 09 310 32889.
Yhteydenottopyynnön voi jättää viestinä vastaajaan tai lähettämällä tekstiviestin. Vammaisneuvontaan voi olla yhteydessä myös sähköpostilla: sote.vammaisneuvonta@hel.fi.

Toimistosihhteereiden neuvontanumero

ma–pe klo 9–15 puh. 09 310 23100 (kuljetuspalvelun matkakortit, kuljetusprofiiliin sekä palveluseteleihin liittyvät asiat).

Alle 18-vuotiaat idän ja pohjoisen alueen asiakkaat

Itäkadun perhekeskus

PL 6730, 00099 Helsingin kaupunki

Itäkatu 11, 00930 Helsinki

Alle 18-vuotiaat etelän ja lännen alueen sekä koko kaupungin kaikki ruotsinkieliset asiakkaat

Kallion perhekeskus

PL 6450, 00099 Helsingin kaupunki

Toinen linja 4 C, 00530 Helsinki

**Yli 18-vuotiaat etelän alueen vammaiset ja kehitysvammaiset
sekä idän alueen kehitysvammaiset asiakkaat**

Vammaisten sosiaalityön eteläinen toimipiste

Kalasadaman terveys- ja hyvinvointikeskus

PL 6420, 00099 Helsingin kaupunki

Työpajankatu 14, 6. krs, 00580 Helsinki

Yli 18-vuotiaat idän alueen vammaispalvelun asiakkaat

Vammaisten sosiaalityön itäinen toimipiste

PL 7380, 00099 Helsingin kaupunki

Kahvikuja 3, 00980 Helsinki

**Yli 18-vuotiaat lännen ja pohjoisen alueen vammaiset ja
kehitysvammaiset asiakkaat**

Lännen ja pohjoisen vammaisten sosiaalityö

PL 7980, 00099 Helsingin kaupunki

Ala-Malmin tori 2, 00700 Helsinki

Helsinki

Helsingin kaupunki
Sosiaali- ja terveystalvelut

www.hel.fi

– Selkokielineu opas –